

Демографиялық статистика. Халықтың динамикасын болжай білу.

Халық көп және халық аз елдердегі саясаттар. Халық деңгейін сақтау жолдары

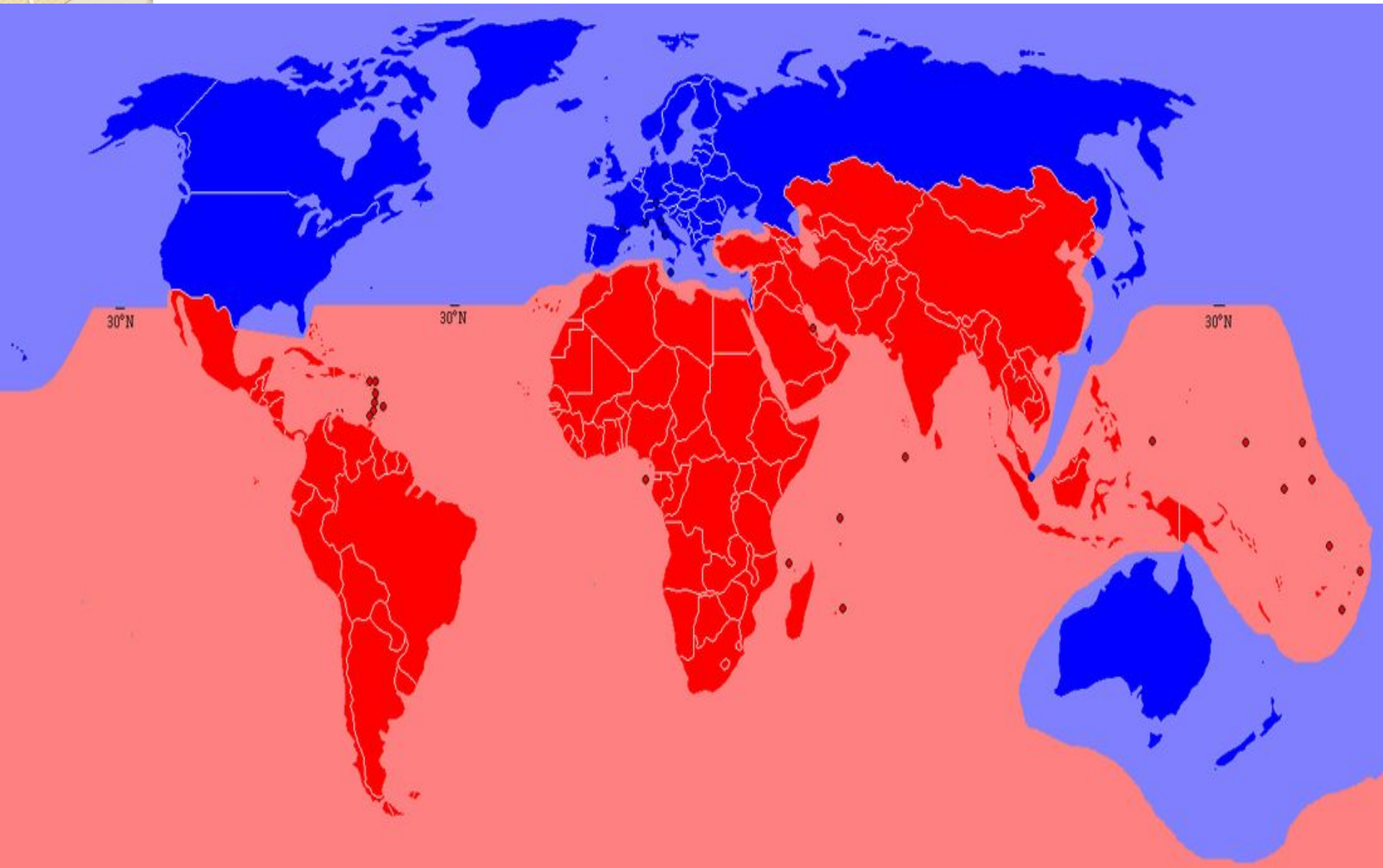
Оқыту мақсаттары

- Халықтың динамикасын болжай білу
- Халықтың үздіксіз өсіп-өну типтерін білу
- Демографиялық жарылыс және дағдарыс
- Демографиялық саясат ұғымын білу

Сабакқа қатысты терминдер

- Демографиялық саясат, демографиялық жарылыс, демографиялық дағдарыс, халық санағы, MEDC, LEDC

МЕДС және LEDC елдері

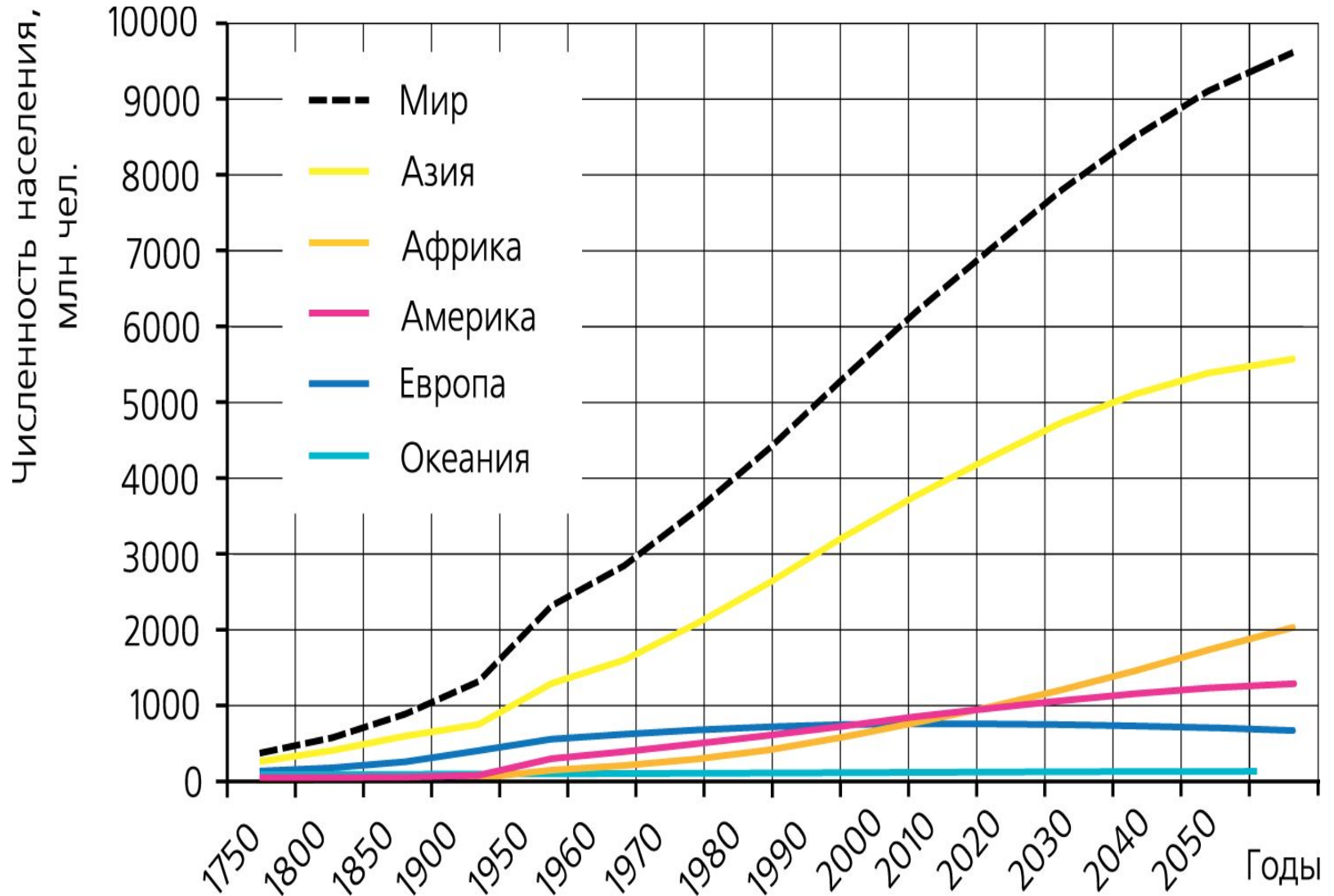
Салыстыру...

- Мысалы, **неғұрлым дамыған** елдерге **(MEDC)** қарағанда **дамушы елдерде** халықтың тууы едәуір жоғары **(LEDC)**, LEDC-не қарағанда өмір сүру ұзақтығы MEDC-нде ұзағырақ немесе табиғи өсім мен даму деңгейі арасында нақты байланыс бар.

Тапсырма

- Оқушылар кем дегенде екі халық статистикасын таңдап және өздерінің жеке болжамдарыныңды жасаңыз

Әлем халқының ұдайы өсуі

Халықтың ұдайы өсуі

- Халықтың ұдайы өсуі – бұл туу көрсеткіші (P) мен өлу көрсеткішінің (C) арақатынасы..
- Туу мен өлудің айырмасы – табиғи өсу деп аталады. (ЕП).

- $P - C = EP$

- $P > C, EP > 0$
- $P < C, EP < 0$
- $P = C, EP = 0$

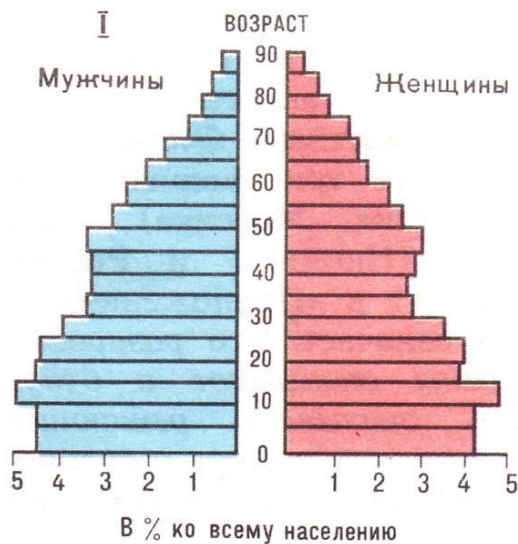

Халықтың ұдайы өсуінің екі типі

Халықтың ұдайы өсуінің 1 типі

Туу және өлу көрсеткіштері, табиғи өсу төмен

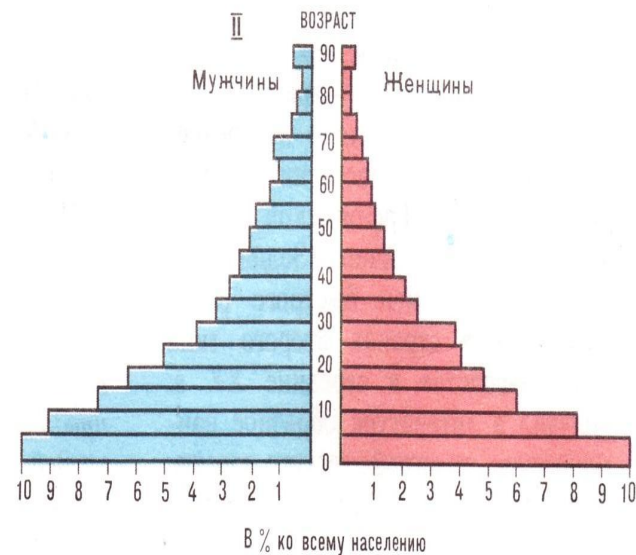
- Халық саны тұрақты
- Халықтың қартаюуы (яғни жалпы халық санында қарт кісілердің артуы)
- Халықтың «Ұдайы өсу» формуласы
 $13-9=4$
- Шетелдік Европа, ТМД, Солтүстік Америка, Жапония, Австралия елдеріне тән.
-

Халықтың ұдайы өсуінің 2 типі

Туу жоғары, өлу төмен болғандықтан табиғи өсу жоғары

- Халық санының үнемі артып отыруы
- Жалпы халық санында жастардың санының артуы
- Халықтың «Ұдайы өсу» формуласы
 $29-9=20$
- Африка, Оңтүстік Америка, Шетелдік Азия елдеріне тән.
-

Демографиялық өсудің 2 типі

I. Демографиялық дағдарыс

Экономикалық дамыған елдер

II. Демографиялық жарылыс

Дамушы елдер

Демографиялық саясат –
халықтың ұдайы өсуін реттеп отыратын жүйе.

Елдердегі демографиялық саясаттар

I тип

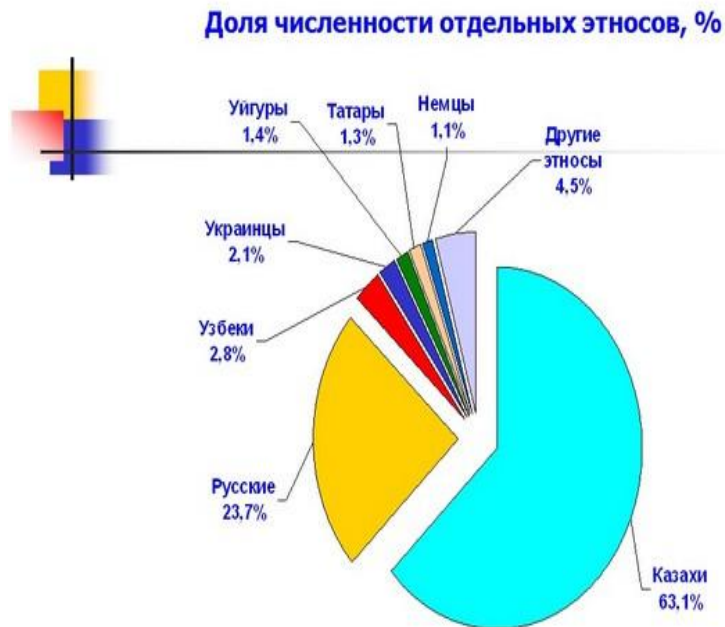
- Жас жұбайларға уақытылы несиелер беру
- Әрбір бала дүниеге келгенде жәрдемақы беру
- Балаларға берілетін ай сайынғы жәрдемақы
- Төленетін демалыс
- Франция, Жапония, Ресей

II тип

- Отбасын құруға арналған ұлттық жоспар
- Некеге тұру жасы жоғары
- Халықтарды стерилдеу жиі болып тұралы
- Саяси девиз: Екеумізге – екеу (Үндістан), Бір отбасы – бір бала (Қытай)

Халық санағы - белгілі бір уақыт шеңберінде бүкіл елдің халқының немесе оның бір бөлігінің демографиялық, экономикалық, әлеуметтік сипаттағы ақпаратын жинау, өңдеу, жариялау, тарату мақсатындағы жалпы мемлекеттік статистикалық шаралар.

2009 жылғы санақ нәтижесі бойынша
ҚР-ғы этностардың пайыздық көрсеткіші

Халық санағы әрбір 10 жыл сайын өтіп отырады

Сыныпқа тапсырма:

- Халық саны жоғары 10 елді табу
- Халық саны төмен 10 елді табу
- Халық тығыздығы жоғары 10 елді анықтау
- Халық тығыздығы төмен 10 елді анықтау
- Осы елдердің барлығын кескін картаға түсіру